

Лорен Фуше

МЕЖДУ НЕБЕТО И ЛУ

София, 2018

ПРЕВОДЪТ Е НАПРАВЕН ПО ИЗДАНИЕТО
Lorraine Fouchet
Entre ciel et Lou
Éditions Héloïse d'Ormesson, 2016

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на издателство „Изток-Запад“.

© Editions Héloïse d'Ormesson – 2016
Published by arrangement with Lester Literary Agency

© Венелин Пройков, превод, 2018
© Фиделия Косева, корица, 2018
© Издателство „Изток-Запад“, 2018

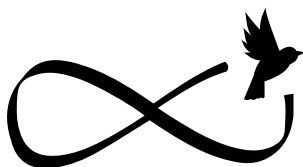
ISBN 978-619-01-0346-2

ЛОРЕН ФУШЕ

МЕЖДУ
НЕБЕТО И ЛУ

Превод от френски
Венелин Проиков

СЕРИЯ „КРАСНОГЛЕД“

„Творци на съвпадения“, Йов Блум

„Тежък дар“, Уилям Кент Крюгер

„Животът, който загърбваме“, Алън Ескенс

„Еуфория“, Лили Кинг

„Момичето от Бруклин“, Гийом Мюсо

„Лято по френски“, София Наш

„Един аристократ в Москва“, Еймър Тауълс

„Брачният пакт“, Мишел Ричмънд

„Еротични истории за пенджабски вдовици“, Бали Каур Джасвал

„Жените, които купуват цветя“, Ванеса Монфорт

„Парижката квартира“, Гийом Мюсо

„Люляковите момичета“, Марта Хол Кели

„Между небето и Лу“, Лорен Фуше

*Me'zo ganet e kreiz ar mor.
Роден съм сред морето.*

ЯН-БЕР КАЛОКХ

*Откъде иде името му?
От фея или от вещица?
Или от преизподнята черна –
като калта на браздите му.
Казват, там едни откриват радостта,
а други – горестната си съдба.
Това е остров Гроа.*

ЖИЛ СЕРВА, МИШЕЛ ЛЬО ПОДЕ

*Един остров, ето че един остров се кани да потегли,
остров, който дремеше в очите ни
още от детските дни.
Готвец се да отплава остров,
който стои пред очите ни
още от края на детството ни.*

ЖАК БРЕЛ

*На художничката Симон Марини, която,
шест месеца след смъртта на Изабела Перони,
ми подари запечатана бутилка с нейния глас*

*На жителите на остров Гроа – тази земя напред океана е тяхна.
На пришълците, останали завинаги тук
На всички, заплени от Бретан*

31 октомври

Жо, остров Гроа

Казвам се Жозеф, ти ми казваше Жо. Аз съм този на първия ред в църквата, със зачервените очи, дъждобрана и яркосиния пуловер на раменете. Ти казваше, че ароматът на лилиите можел да събуди и мъртвец, трябваше да ти купя лилии. Ти имаше любовно чувство, но чувството ти за хумор бе по-зле и от моето. Цял живот си правеше с мен тъпи шеги. Не мога да си представя, че лъчезарна жена като теб угасна. Трябва да има някакъв капан. Кога ли ще падна в него?

Децата ни дойдоха с кораба. Сириан е пътувал от Париж заедно с жена си Албан, дъщеря им Шарлот и кутрето Опла в черното си порше кайен, което е оставил на паркинга в Лориан. Сара е взела влака, подпирайки се на бастуна; без да се затруднява с инвалидната си количка. Сириан се е погрижил за всичко, както се грижи за фирмата си. Избрал е ковчега ти, погрижил се е за съобщение във вестниците и е поръчал молитвениче за опелото с чудно красивата ти снимка. Синът ни не е симпатичен, нито забавен, нито мил, но е безупречен.

Всички пейки в църквата са заети: от едната страна – местните гроасци, от другата – външните, отпред – семейството ти. Тук женихме децата на приятелите ни, тук изпратихме родителите им в последния им път. Сядахме отзад в църквата и се държахме за ръце. Тази сутрин пръстите ти ми липсват и седя на първия ред като някакъв натегач. От корабчето с благодарствения надпис, което се полюшва над главата ми, ме хваща морска болест. Зад олтара, под разпятието, от двете страни на голямата котва са застанали два невъзмутими ангела. Службата се води

лично от новия свещеник – младия отец Доминик. Навремето можеше да се умре всеки ден, сега духовниците не живеят тук през цялата година. Ти си отиде на хубава дата, имаш право на истинско опело. Хорът на Клайен пее *Audite Silete*¹ на Михаел Преториус. Затрогващо и силно.

Гладен съм като вълк, като моряк, като морски вълк². Гладен като Лу³, нали така се казваш. Искам теб и нашата палачинка с карамелизиран камамбер и солено масло. Тежко ми е на сърцето, а пък съм кардиолог. Не съм се доизбръснал, не съм си лъснал обувките. Снаха ми Албан е шокирана, че нося яркосиния си пуловер. Ти ми го подари за последната годишнина от сватбата ни. Вдовецът съм аз, да ми се махат от главата! Винаги нося пуловер на раменете, това е моята запазена марка. Нашите приятелите ми обещаха, ако умра преди тях, да дойдат на погребението с жозеф на раменете. Няма да си тук, за да го видиш.

Животът е като глава лук, изгражда се на последователни пластове. Твоите светове са събрани в тази църква. Групата на седмицата – приятелите ни от Гроа, с които се събирахме да вечеряме в градчето при приятелката ни Фред всеки месец на 7-и – е тук. Членовете на ОПСОМ – Обществото за подпомагане на съпругите на отсъстващите мъже, създадено от мене и Жан-Пиер, когато поправяхме разни неща, за да помогнем на жените на нашите приятели, които си идваха на острова през почивните дни, а през седмицата бяха на работа – също са тук. Семейството ти седи отпред – с изправени гърбове и достойно вдигнати глави. Баща ти, графът, умря преди две години. Майка ти е загинала при автомобилна катастрофа, когато си била на една годинка. По-големите ти сестри са се подредили по височина, като братята Далт. Не съм ги виждал от погребението на баща ти. Те си останаха в семейния замък, а аз те отвлякох. Приличат на теб, но без искрите и припламванията, без лудориите

¹ „Да слушаме мълчанието“ (лат.).

Всички бележки под линия, освен изрично упоменатите, са на преводача.

² Морски вълк (лаврак) – хищна морска риба.

³ Игра на думи с омонимите *loup* (вълк) и *Lou* – (името на героинята).

и мечтите ти. Приятелките ти от детинство от частното католическо училище са тук – верни. Различавам ги по костюмите, шалчетата, мокасините и ниските обувки с ниски токчета. През този сезон нашите приятелки от Гроа носят по-скоро топли жакети, панталони и затворени обувки. Ти се беше посветила на наградата „Клара“ – конкурс за разкази, написани от юноши и публикувани в полза на кардиологическите изследвания. Твоите колеги и млади лауреати са дошли от Париж. Старият ми приятел Тиери Серфати, началник в неврологията, е тук заради приятелството ни. Колегата, който ръководи сега моя отдел по кардиология, е пристигнал от учтивост, никога не съм могъл да го трая. Пенсioniрах се рано, преди две години, за да се възползвам най-сетне от живота с теб. Страшно ме прецака, Лу.

Ти отлетя в нощта на събота срещу неделя, точно когато се сменяше лятното време със зимното. В три сутринта французите преместиха часовниците си с час назад. Последната ти шега беше, че изпусна сетния си дъх точно тогава, по време на обиколката на дежурната сестра. При нас в Бретан Анку, лодкарят на мъртвите, идва за душите им със скърцащия си сал. Какво ли си му казала? „Върни си часовника, иначе си прецакан“?

Излизаме на площада през голямата порта на притвора. Есенното слънце озарява рибата тон на шпила на църквата. Навсякъде във Франция по камбанариите има петли, но това е моряшки остров, най-голямото пристанище за търговия с риба тон във Франция в началото на XX век.

Нямаме погребална зала на острова поради липса на клиенти. Шествието заобикаля църквата и се отправя пеш към гробището. Всеки ден вървя по този път, но сега по изключение не спирам да пийна кафе в „Трискел“, нямам никакъв вестник под ръка. Сърцето ми е разбито, душата ми е съкрушена. Ти вярваше в бога на твоя баща, аз вярвам в бога на моряците. Той ме заряза, аз съм корабкрушенец на тая суша, давя се от мъка, без да съм излязъл в морето.

Камбаните бият. Колите спират. Старците се кръстят. Артур, бийгълът на Фред, препикава колелото на катафалката.

Поглеждам го с благодарност – само той постъпва нормално. Съсипаните ни деца вървят на крачка след мен. Моля се това да е някоя от странните ти шегички. Шествието минава пред „Льо Сенкант“. Жан-Луи променя менюто според пазара. Ти щеше да вземеш бутер баница с домати и месо от рак и сорбе от червени чушки, аз щях да поръчам супа от пушена треска с водорасли. Щеше да устоиш на десерта, аз щях да се предам пред мелбата с круша „Бел Елен“, а ти щеше да ми отмъкнеш половината. Сега вече ще се тъпча сам. Тази мисъл ми разкъсва сърцето. Ако ти оставя малко, ще се върнеш ли? Подминаваме художествената галерия на Яник, Мори и Перин. Дали ще изскочиш от някоя картина, та да ме умориш от страх?

Ти бе красива, Лу, способна да дариш слепеца със зрението на орел, а парализирания – с бързината на гепард. Не те видях мъртва, отказах. Не исках да запазя този образ, макар колегите ми психиатри да смятат, че това е полезно за преодоляване на скръбта. Стачкувам срещу траура, Лу, аз съм от червените.

Халето на покрития пазар потрепва, а не чувам нищо. Спирам рязко. Всички спират, без катафалката, която те отвежда. Взирам се. Наистина под халето танцуват. Виждам афиш, окачен на една от колоните: „Мълчалив бал, организиран в знак на протест срещу организацията за авторско право на композиторите и таксите, налагани на търговците в градчето, които пускат музика“. Напускам шествието и се насочвам към импровизирания дансинг, където днес никой не продава нищо.

– Татко! – шепне притесненият Сириан.

– Татко! – добавя жена му Албан.

Мразя да ми казва така и започвам да ги дразня. Разтварям ръце, завъртам се. Всеки танцьор следва своето темпо. Имат слушалки, айподи, мобилни телефони. Движа се с ритъма на музика, която чувам единствено аз: в главата ми пее Серж Реджани. Траурното шествие чака объркано. Приятелките ти от детинство са се облешили, сестрите ти са поразени. Сириан се приближава и посяга към ръката ми, аз грубо се дръпвам. Тогава Сара пуска бастуна си и той пада на земята. Другите

танцьори се дръпват. Тя ме прегръща и започва да се върти с мен.

– Фелини е умрял на 31 октомври – шушне тя в ухото ми.

Танцуваме, залитайки, крехки и несръчни, всеки в ритъма на своята музика, сигурно нашата дъщеря чува Нино Рота.

– Ще ви настигна – казвам аз на Сириан най-безапелационно.

Той отстъпва недоволен. Жена му стиска тънките си устни. На деветгодишната им дъщеря Шарлот ѝ е все тая. Лицето на доведената ѝ сестра Пом, по-голямата дъщеря на Сириан, която е на десет години и живее при нас с майка си, е обляно в сълзи. Тя не познава добре баща си. Откакто е родена, той идва да я види в Гроа от дъжд на вятър – на рождения ѝ ден, на Коледа, на Великден, идваше ти и на теб на гости за празника на майката. Но никога не се срещаше с бившата си приятелка Маел, майката на Пом.

Довършвам куплета: „Обичам те, теб, която никога няма да пораснеш, не ме напускай, обичам те.“ Говоря ти за последен път с гроаски думи: *me galon*, сърце мое, *me karet vihan*, миличката ми. После се покланям на Сара и вдигам бастуна ѝ.

– Трябва да настигнем шествието – казвам ѝ.

Сара прошепва на Пом:

– *Шествието* е стихотворение на Превер, което започва със: „Златен старец с часовник в траур, кралица мъченик с английски мъж и мирови труженици с морски пазачи.“⁴

Пом има очите на баща си, сини със златисти отблясъци. Хитруша е, подрежда правилно изразите в изречението. Настигаме те с хода на Сара. За да си истински гроасец, трябва четири надгробни плочи, четири поколения островитяни да са родени и умрели върху това парче земя на сред океана, на три морски левги от Лориан. Роден съм тук, потомък съм на няколко поколения рибари. Ти си родена в замъка на баща си, достойна

⁴ Похватът, използван от Превер в тази поема, е да размести местата на определенията и съответните съществителни, създавайки впечатлението на бесмислен хаос, но при правилна подредба се открива смисълът. – Бр.

наследница на конници и ловци. Омъжвайки се за мен, изгуби благородническата частица от името си, но спечели Гроа. Станах твоя сродна душа, твой близък. Твой „бализак“, както казваше Пом като бебе, а думичката си остана.

Островът закриля, но и откъсва. Свързаните с него претърсват изгубените си души, когато идват на него. Когато го напуснеш, отнасяш сянката му, изпращаш спомена за него надалеч, живееш в очакване на завръщането. Гроа – осезаемата реалност от осем на четири километра – е пристрастяваща. Човек се съживява, когато корабът мине между двата семафора на Пор Тюди и акостира. С вътрешните си вибрации островите са като пътеуказатели за душите на островитяните, като камъни, служещи за ориентир по бреговата линия. Тук нямаш друг избор, освен да си истински.

Когато Сара и Сириан бяха деца, им обяснявах, че сърцата на гроасци са обгърнати от солена вода. В първия ден на училищната ваканция ги водех да пият по чаша морска вода. Отивахме на плажа, без значение какво е времето, и пиехме солена вода, като се гледахме в очите. Сириан, по-големият, пръв се отказа от ритуала. Сара издържа малко повече, за да ме зарадва. Продължих традицията с Пом. Опитах с Шарлот в редките случаи, когато идваше, но тя плюеше. Албан пък кръща като някаква истерична чайка. Отказах се.

Като те гледах, обградена от големи свещи вляво и вдясно на борд, се сетих за „Бдения край мъртъвци и други мъртвешки радости“ на Люсиен Гуронг, grosкия пътешественик и разказвач. Последния път, когато отидохме да го слушаме, се върнахме, песейки: „Тя си изгуби каничката в долината Керливио.“ Но в случая аз не се шегувам много.

Пом потреперва, когато спускат ковчега ти в ямата. Опитва се да хване ръката на баща си, но той стои с отпуснати ръце. Шарлот се е навела над телефона си. Намръщва се – няма обхват. Съзлите премрежват очите на Пом. Единственото общо между двете ти внучки е техният баща. Семейството е нещо важно. Съзидаващо. Днес ме разпъва на кръст.

Винаги се чудя, когато в някое интервю на въпроса „Кой е най-хубавият ден в живота ви?“ хората отговарят: „Когато се родиха децата ми.“ Моят бе, когато ти ми се усмихна за пръв път. Нашите деца бяха нещо очевидно, продължение на рода. Но това, че ти ме обичаш, с твоя омагьосващ поглед и с невероятното ти тяло, бе чудо. Ти имаше ослепителна усмивка и аз съм все тъй заслепен, но теб те няма да ме водиш.

Когато най-набожната ти сестра ми заяви, че ти си щастлива при добрия Бог в неговата радост, аз ѝ отговорих, че греши; че ти бе щастлива с нас. Бог нещо е закъсал или е заминал на почивка и заместникът му е отбелязал неправилното име в списъка.

Израснах на този остров. Имаше две училища – на дявола и на добрия Бог, светско и католическо. Учих и в двете. После бях в пансиона на лицей в Лориан, учих медицина в Рен, бачках като луд и завърших успешно специализацията в Париж. Оженихме се. Отказах да се настаним при баща ти като любезните съпрузи на послушните ти сестри и той ми се разсърди. Родиха се децата ни – Сириан, после и Сара. Изтеглих кредит за двайсет години, за да купя апартамент в Монпарнас, близо до гарата, откъдето тръгват влаковете за Бретан. Избрах кариерата в Обществено-то подпомагане, а не в частния сектор, където щях да печеля сто пъти повече. Връщахме се в Гроа за училищните ваканции. Прибрахме се и заживяхме там целогодишно с нашата весела групичка от млади пенсионери. Животът беше празник, отново бяхме свободни и безгрижни. Докато миналата пролет ти не си загуби ума, моя прекрасна любов. Беше на петдесет и шест, а аз нищо не подозирах.

Сириан живее със семейството си във Везине, Сара – в Париж, в квартала „Маре“. И двамата преуспяха в своята област, не ни създаваха грижи дори когато ти настоя да отидеш в хоспис в края на юни, а аз с мъка в душата се съгласих с решението ти. На никого не казах защо, запазих лекарската тайна. Така или иначе това не засягаше никого освен нас, а на теб не ти се щеше те да

научат. Приятелите ни не разбраха. На децата им бе неловко, че си там, но никой не предложи да ни помогне. Сириан потъна в работата си и предложи да плаща на някой да се грижи за теб у дома. Сара го удари на пиене и на любовници за една нощ. Дойдоха няколко пъти, за да те целунат – ти заслужаваше повече. После пристигнаха твърде късно. Не беше виждала Шарлот от една година.

Иначе съм късметлия, печеля на „Монополи“ срещу Пом, лесно намирам къде да паркирам в Париж, касите в супермаркетите затварят след мен. Срегнах те, ти се влюби в мен. Бях роден под щастлива звезда, но ти я отнесе със себе си и сега нощта е мастиленочерна. Цял живот закъсняваше, изпускахме самолети, влакове, началото на представления и филми. За пръв път ти избърза, изпревари ме някъде. Готов съм да се захия на шегата, която ми спретна. В колко часа ще се смеем?

Не плача. Всеки път, когато заедно отивахме на погребение, ти цитираше Стан Лоръл: „Ако някой плаче на погребението ми, повече няма да му проговоря.“ Отново мисля за стихотворението на Сара. Аз съм яркосин вдовец с безутешен пуловер. Яркосин бализак със самотен пуловер.